

František Pavel: Strážov

Publikováno: Výběr z prací členů Historického kroužku při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, ročník VI., 1969, č. 1, s. 40 - 43.

Původní hřbitov, stěsnaný kolem kostela sv. Martina, sloužil do roku 1773. Z někdejších 18 vesnic zůstalo - po odloučení Ostrolovského Újezda, Záluží a Zborova v roce 1787- při farnosti dodnes ještě 15 vesnic. Pokud bývalo nejvýše 40 pohřbů za rok, byli zemřelí ukládáni tak, aby je hřbitov mohl pojmout. Hůře však bylo, když roku 1773 zemřelo 129 osadníků, kromě bezejmenných žebráků. Tehdejší duchovní správce vepsal o této „kalamitě“ do matriky (latinský) zápis:

„Tohoto roku se nebezpečně rozmohly rozličné a četné nemoci, pročež, jak vidno z této matriky, byly zaznamenány mnohé pohřby. Skrze tento velký počet pohřbívaných (ačkoli bylo kladeno do jednoho hrobu společně 3, 4, 5 zemřelých) nezůstal už žádný prostor k pohřbívání. Proto bylo nutno určit nový hřbitov poblíž kamenné kapličky za vesnicí u cesty, vedoucí do Strážkovic. Na tomto místě pak hřbitov posvěcen byl právě ode mne Placida Kraba, kněze vynatého cisterciáckého kláštera P. Marie ve Vyšším Brodě, tenkrátě faráře střížovského, se svolením konsistoře a vikariátu a s úplným souhlasem nejmilostivějšího a nejctihodnějšího patrona Pana Pána Hermanna Kurtze, opata ve Vyšším Brodě. Zatím, co nemoce trvaly, bylo bez pomocníka ode mne, shora jmenovaného, zaopatřeno v jediném roce něco přes 1 tisíc farníků a já opravdu s podivem jsem vyvázl zdráv a neporušen. Pro tuto jedinečnou a zvláštní milost buď Bohu vždycky chvála, čest a sláva, po všechny věky věků. Amen.“

Lze soudit, že dnešní výměra 23 arů užitých plochy hřbitova s 545 hroby, byla vymezena až později, při sjednávání právního pořádku mezi původními majiteli role s komařickou vrchností v zastoupení patrona a jeho vedoucího pozemkových knih. Je nápadné, že čtvrtina hřbitova je na poli od Koclířovy usedlosti čp. 26 a tři čtvrtiny od usedlosti U Krejčů v čp. 22. Ani zaplacení pozemků nebylo snadnou záležitostí, ještě po 18 letech po obsazení hrobů. Listem z 18. března 1791 vyzýval písař Wenzel F. Eichler Josefa Schauera, rychtáře v Sedle, aby na odškodnění za pozemky pro nový hřbitov vybral podíl za ves Sedlo ze 13 ti domovních čísel tři zlatky, třicet a čtvrt krejcaru a nejpozději do 9 dnů celou částku odevzdal do kanceláře v Komařicích, jinak má očekávat trestního posla. Rychtář zaplatil opravdu až devátý den.

Za 2 roky od posledních pohřbů u kostela byly hroby urovnány a ušlapány tak, že roku 1775 mohl být proražen zadní vchod do kostela od západu a schody na kruchtě mohly být přemístěny z vnitřku kostela pod věž u hlavního vchodu (do „kupce“). Za dalších 96 roků byla na starém hřbitově přistavěna ke kostelu sakristie. Původní stará márnice slouží za skladiště. Nový hřbitov byl 30 let oplocen jen dřevěnými tyčemi na kůlech. Teprve roku 1803 obezдили obdéltníkové svaté pole kamennou zdí Antonín Hora z Komařic čp. 3, tehdy zednický mistr komařického řemeslnického cechu, se svými tovaryši. Pracovali od dubna do září s přestávkou v létě, kdy patrně byli robotníci i s potahy na senoseči a žních. Márnice byla postavena později, klenutá branka byla přestavěna až za působení P. B. Hassmana roku 1939. Plastický nápis, přes okupaci zakrytý omítkou, byl ihned roku 1945 očištěn. Péči téhož duchovního správce byly z kostelní dlažby vyňaty zachovalé náhrobní kameny a přistavěny k levé chrámové zdi uvnitř kostela. Ten vysoký je z hrobu rytíře Kořenského ze Zborova.

Na novém hřbitově začalo dlouhodobé udržování rodinných hrobů až od konce první světové války, takže těžko nalezneme pomník starší 100 let. Jen ze zrušených hrobů lze vidět několik odložených kamenných desek se jmény zemřelých členů učitelských rodin, úředníků komařického statku, nebo kněží. Za zmínku stojí i latinský zápis opsaný z matriky, že prvním pohřbeným podle dekretu císaře Josefa II. byl P. Edmund Turner, zemřelý v Komařicích 25. 11. 1784. Nebyl však pohřben ve Strážově, ale „in caemeterio opidi“ (je domněnka, že to bylo v jeho rodných Strakoncích). Mimořádně bylo též zapsáno, že P. Leo Böhma, zemřelého 24. 10. 1858 v Komařicích, doprovázel ke hrobu biskup Jan Valerián Jirsík.

Nynější hřbitov byl v posledních letech znovu zvětšen o 16 arů z pole J. Burdy a ohrazen cihlovou zdí. Někteří žijící občané mají na něm sice vyhlédnuté místo k poslednímu odpočinku, ale do 31. ledna 1969 tam dosud nebyl pohřben nikdo. V posledních pěti letech se zdá, že těch dosavadních 545 míst postačuje. Množí se pohřby žehem, větší počet rodin odešel před 23 lety do pohraničí, a většina mladých se stěhuje z vesnic do měst. Ti potom přijíždějí do rodného kraje jen o prázdninách, o dovolených nebo na svátky Dušiček. Zamlkle procházejí hřbitovem kde tlejí kořeny, z nichž oni také sami vzešli.